

Petra ZIKMUNDOVÁ, Na statku a v chaloupce. Obraz rodinných struktur českého venkova druhé poloviny 19. století v ženském románu Vlasty Pittnerové, Diplomová práce PF JU, České Budějovice 2017, 94 s. včetně příloh

Posudek vedoucího diplomové práce

Prostřednictvím venkovského románu Petra Zikmundová věnovala pozornost každodennímu životu vesnice na přelomu 19. a 20. století. Za poněkud netradiční a současně pozitivní lze označit její pokus o vzájemnou konfrontaci výpovědní hodnoty pramene literární povahy s poznatky, ke kterým dospěl výzkum sociálních dějin českého venkova v období od agrární historiografie až do současnosti. Vlasta Pittnerová – autorka naivně realistických, často mravoučných próz ze života obyvatel Českomoravské vysočiny a zejména Žďárských hor, bývá vyzdvihována díky svým pozorovacím schopnostem a smyslem pro detailní popisnost – pro diplomantku představovala zajímavý zdroj poznání.

Přestože četba románů a povídek Vlasty Pittnerové představovala hlavní východisko prováděného výzkumu, Petra Zikmundová se dokázala seznámit i s množstvím odborných studií, které věnují pozornost problematice změny majitele venkovské usedlosti, zvláště však okolnostem stanovení dědice a určení rozsahu výměnku. V daných souvislostech nelze opomenout ani rozbor sňatkových strategií souvisejících se vstupem do manželství. Petra Zikmundová vnímala venkovské prostředí v dílčí celistvosti – s ohledem na existenci rozdílných sociálních vrstev (sedláci, chalupníci). Velmi detailní poznámkový aparát v kapitole nazvané „prameny a literatura“ svědčí o velmi dobrých znalostech odborné literatury k dějinám venkova, zvláště však k problematice výměnku.

Zároveň je třeba ocenit, že Petra Zikmundová literární dílo Vlasty Pittnerové nahlížela kontextu české literární tvorby druhé poloviny 19. a počátku 20. století. Přestože kapitola věnovaná životním osudům Vlasty Pittnerové navenek působí popisným dojmem, je velmi důležitá pro pochopení tvorby děl, které vzešly z jejího pera. V autorčině tvorbě se vyskytují autobiografické prvky (např. silná hlavní ženská postava, která je psychicky a fyzicky týrána), které jsou důležité nejenom z literárního, ale i historického hlediska.

V rámci předložené práce pokládám za nejdůležitější kapitolu nazvanou „venkovská rodina a její obraz z pohledu historiků a Vlasty Pittnerové“. Z hlediska rozboru volby dědice, sňatkové strategie a výměnku byly vzájemně konfrontovány výsledky historického výzkumu společně se závěry, ke kterým dospěla Petra Zikmundová na základě četby reprezentativního vzorku dvou románů a třiceti povídek. Vcelku přesvědčivě se jí podařilo prokázat, že

i venkovský román lze chápat jako historický pramen, byť pouze doplňujícího charakteru. V některých případech dokonce zmiňuje informace, které z pohledu pojišťovacích pramenů nebyly nahlíženy jako důležité, tudíž se nikde jinde neuváděly. V uvedených souvislostech lze vyzdvihnout např. velmi detailní popisy výměnku, které lze vnímat na úrovni etnografických exkurzů. Z historického hlediska nelze venkovský román analyzovat kvantitativně, neboť jeho hlavní přínos spočívá v kvalitativní rovině, tj. popisech dílčích aspektů každodenního života.

V souvislosti se stanovením výměnku je prokazatelný kritický přístup ke zkoumané problematice. Petra Zikmundová na základě vzájemné konfrontace s odbornou literaturou prokázala i dílčí pochybení Vlasty Pittnerové. Například spisovatelka se ve svých dílech zmiňuje pouze o polním výměnku a nereflexuje skutečnost, že v praxi mohl být nahrazen naturálními dávkami (sypaný výměnek).

Předložené práci lze ojediněle vytknout nedokonalou stylistiku v kombinaci s výskytem soudobých archaismů. Zmíněnou připomínku lze vnímat pouze jako marginální. Vzhledem ke všem výše uvedeným okolnostem předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm VÝBORNĚ.

V Třeboní 25. srpna 2017

doc. PhDr. Josef Grulich, Ph. D.